UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

In M. Antonium Philippica decimaquarta. Oratio LVII.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-431

Visual Library

bus huic vrbi melius eſt,atqꝫ in alias,ſi fieri poſſit,terras demigrare,vnde Antoniorū nec fa
cta,nec nomē audiat,q̃ illos Cęſaris virtute eiectos,Bruti retētos,intra hęc mœnia videre.
Optatiſſimū eſt vincere.ſecundū eſt nullū caſum ꝓ dignitate,& libertate patrię nō ferendū — *Vincerē optatiſſimum.*
putare.qđ reliquū eſt,nō eſt tertiū,ſed poſtremū omniū,maximā turpitudinē ſuſcipere vitæ
cupiditate.Quę cū ita ſint,de mādatis literiſqꝫ M.Lepidi viri clariſſimi,Seruilio aſſentior:&
hoc amplius cēſeo,Magnū Pōpeiū Cn.F.ꝓ patris,maiorūqꝫ ſuorū aīo,ſtudioqꝫ in Rēp. ſuaqꝫ
priſtina virtute,induſtria,volūtate,feciſſe,ꝙ ſuā eorūqꝫ,quos ſecū haberet,operā Senatui po
puloqꝫ Ro.pollicitus eſſet,eāqꝫ rē S.P.qꝫ R.gratā acceptāqꝫ eſſe,eiqꝫ honori dignitatiqꝫ eā rē
fore.Hoc vel coniungi cū hoc ſenatuſconſulto licet,vel ſeiungi poteſt,ſeparatimqꝫ ꝑſcribi,
vt proprio Senatuſconſulto Pompeius collaudatus eſſe videatur.

IN M.ANTONIVM PHILIPPICA DECIMAQVARTA. ORATIO.LVII.

SI,vt ex literis,q̃ recitatę ſunt P.C.ſceleratoꝝ hoſtiū exercitū cęſum — *Aliis principiū eſt, Multis ex literis &c.*
fuſumqꝫ cognoui,ſic id,qđ & oēs maxime optamus,& ex ea victo-
ria,q̃ parta eſt,cōſecutū arbitramur,D.Brutū egreſſum iam Muti
na eſſe cognouiſſem:propter cuius ꝑiculū ad ſaga iſſemus,ꝓpter
eiuſdē ſalutē redeundū ad priſtinū veſtitū ſine vlla dubitatione cē
ſerē.ante vero q̃ ea res quā auidiſſime ciuitas expectat,allata ſit,læ
titię riſus ſatis eſt maximę ꝓclariſſimęqꝫ pugnę,reditū ad veſtitum
cōfectę victorię reſeruate.cōfectio autē huius belli eſt D.Bruti ſa-
lus.Quę autē eſt iſta ſentētia,vt in hodiernū diē veſtitus mutetur,
deinde cras ſagati ꝓdeamus?Nos vero cū ſemel ad eū,quē cupimꝰ, — *Sagati.*
optamuſqꝫ,veſtitū redierimus, id agamus,vt eū in ꝑpetuū retineamus.nā hoc quidē cū tur
pe eſt,tū ne diis quidē immortalibus gratū,ab eorundē aris,ad quas togati adierimus,ad ſa
ga ſumēda diſcedere.Atqꝫ animaduerto P.C.quoſdā huic fauere ſentētię:quorū ea mens,id
ꝙ cōſiliū eſt,vt cū videāt illū glorioſiſſimū D. Bruto futurū diē,quo die ꝓpter eiꝰ ſalutē re
dierimus ad veſtitū,hūc tātū ei fructū eripere cupiāt,ne memorię poſteritatiqꝫ ꝓdaẽ, ꝓpter
vnius ciuis ꝑiculū populū Rom.ad ſaga iuiſſe,ꝓpter eiuſdē ſalutē rediſſe ad togas.tollite
hanc,nullā tā prauę ſentētię cauſam reꝑietis.Vos vero P.C.cōſeruate auctoritatē veſtrā,
manete in ſentētia,tenete veſtra mēoria qđ ſępe oſtēdiſtis,huiꝰ totiꝰ belli in vniꝰ viri fortiſſi
mi & maximi vita poſitū eſſe diſcrimē.ad D.Brutū liberandū Legati miſſi principes ciuita-
tis,ꝗ illi hoſti ac parricidę denūciarēt,vt a Mutina diſcederet:eiuſdem D.Bruti conſeruādi
gratia cōſules ſortiti:ad bellū ꝓfectus A.Hircius:cuius imbecillitatē valetudinis, animi vir- — *Sortiti.*
tus & ſpes victorię cōfirmauit:Cęſar,cū exercitu cōparato a primis peſtibus Rēp. liberaſſet,
ne quid poſtea ſceleris orireẽ,ꝓfectus eſt ad eundē Brutū liberādū,vicitqꝫ dolorē aliquē do
meſticū patrię charitate.Quid C.Pāſa egit aliud delectibus habēdis,pecuniis cōparādis,ſena
tuſcōſultis faciēdis grauiſſimis in Antoniū,nobis cohortādis,populo Ro.ad cauſam liber-
tatis vocando, niſi vt D.Brutū liberaret?a quo populus Ro.frequēs ita ſalutē D.Bruti vna
voce depopoſcit,vt eā nō ſolū cōmodis ſuis,ſed etiā neceſſitati victus anteferret.qđ ſperare
nos qdē debemus P.C.aut inibi eſſe,aut iā eſſe cōfectū:& ſpei fructū rei cōuenit,& euētui re — *Inibi.*
ſeruari,ne aut deorū immortaliū beneficiū feſtinatione ꝓripuiſſe,aut vim fortunæ ſtultitia
cōtēpſiſſe videamur.Sed qm̄ ſignificatio veſtra ſatis declarat,qd de hac re ſentiatis,ad lite-
ras veniā,q̃ ſunt a Cōſule & a ꝓprętore miſſę:ſi pauca ante,q̃ ad ipſas literas ꝑtineāt,dixero.
Imbuti ſanguine gladii P.C.legionū,exercituūqꝫ noſtrorū,vel madefacti potius duorū cōſu — *Imbutus.*
lum,tertio Cęſaris ꝓſidio.ſi hoſtiū fuit ille ſanguis,ſumma militū pietas.nefariū ſcelus, ſi ci — *Madefactꝰ.*
uium.Quouſqꝫ igiẽ is,ꝗ oēs hoſtes ſcelere ſuperauit,noīe hoſtis carebit?niſi mucrones etiā
noſtrorū militū tremere vultis,& dubitare vtrū in ciue,an in hoſte figanẽ.Supplicationē de
cernitis, hoſtē nō appellatis.gratę vero nrę diis immortalibꝰ gratulationes erūt,gratę victi
mę,cū īterfecta ſit ciuiū multitudo?de īprobis inqt & audacibꝰ.nā ſic eos appellat clariſſimꝰ
vir.q̃ ſūt vrbanarū maledicta litiū nō iiuſta.euelli,internecti nota.teſtamēta credo ſubiiciūt, — ✱
aut eiiciūt vicinos,aut adoleſcētulos circūſcribūt.his.n.vitiis affectos,& talibꝰ,malos & au — *Circūſcribere.*
daces appellare cōſuetudo ſolet.bellū īexpiabile īfert q̄ttuor cōſſ.vnꝰ oīm latronū teterrimꝰ:
gerit idē bellū cū Senatu populoqꝫ Ro.oībꝰ,q̄q̄ ruit ipe ſuis cladibꝰ,peſtē,vaſtitatē,cruciatū, — *Mali & audaces.*
tormēta denūciat:Dolabellę ferū & īmane facinꝰ,qđ nulla barbaries poſſet ignoſcere,id deo

rum cõſilio factũ eſſe teſtaẽ:quęq; eſſet facturus in hac vrbe,niſi eũ hinc ipſe Iupiter ab his
mœnibus repuliſſet,declarauit in Parmenſiũ calamitate:quos optimos viros,honeſtiſſimoſ
q; homines,maxime cũ auctoritate huius ordinis populiq; Ro.dignitate cõiũctos, crudeliſ-
Prȩludiũ. ſime interfecit,prȩludiũ illud,& portentũ L.Antonius,inſigne odiũ omniũ hominum,vel,ſi
etiã dii oderint,quos oportet,omniũ deorũ.Refugit animus P.C.eaq; formidat dicere,q̃ L.
Antonius in Parmẽſiũ liberis,& cõiugibus effecerit.quas em̃ turpitudines Antonii libẽter
cũ dedecore ſubierunt,eaſdẽ per vim lȩtãtur aliis ſe intuliſſe.Sed vis calamitoſa eſt,quã illis
intulerũt:libido flagitioſa,qua Antoniorũ oblita eſt vita.Eſt igiẽ qſq̃ q hoſtes appellare nõ
audeat,quorũ ſcelere crudelitatẽ cõſtat Carthaginẽſiũ victã eſſe?qua em̃ in vrbe tã imma-
nis Annibal capta,q̃ in Parma ſurrepta Antonius?niſi forte huius Coloniȩ,& cȩterarum,in
quas eodẽ eſt aĩo,nõ eſt hoſtis putãdus.Si vero coloniarũ & municipiorũ ſine vlla dubita-
Expiandȩ egeſtates. tione hoſtis eſt,qd tandẽ huius cenſetis vrbis?quã ille ad expiandas egeſtates latrocinii ſui
concupiuit:quã iã peritus metator & callid9 decẽpeda ſua Saxa diuiſerat.Recordamini p de
Decẽpeda. os immortales P.C.qd hoc biduo timuerimus,a domeſticis hoſtibus,ideſt qui intra mœnia
hoſtes ſunt,rumoribus improbiſſimis diſſipatis.quis liberos,qs cõiugẽ aſpicere poterat ſine
fletu?qs domũ?qs tecta?qs larẽ familiarẽ?Iã aut fœdiſſimã mortẽ oẽs,aut miſerabilẽ fugã co
gitabant.hȩc a qbus timebanẽ,eos hoſtes appellare dubitam9?grauius ſi qs attulerit nomẽ,
libẽter aſſentiar,hoc vulgari cõtẽtus vix ſum,leuiore nõ vtar.Itaq; cũ ſupplicationes iuſtiſ
ſimas ex his literis,q̃ recitatȩ ſunt,decernere debeamus,Seruiliuſq; decreuerit,augebo oĩno
numerũ dierũ.prȩſertim cũ nõ vni,ſed tribus ducibus ſint decernẽdȩ.Sed hoc primũ faciã,
Impatores q mereanẽ appellari. vt imperatores appellẽ eos,quorũ virtute,& cõſilii felicitate maximis periculis ſeruitutis,at
q; interitus liberati ſumus.Etenim cui viginti his annis ſupplicatio decreta eſt,vt nõ Impe
rator appellareẽ,aut minimis reb9 geſtis,aut plerũq; nullis?Quãobrẽ aut ſupplicatio ab eo,
qui ante dixit,decernẽda nõ fuit:aut vſitatus honos,peruulgatuſq; tribuẽdus his,qbus eti
am noui & ſingulares debenẽ.At ſi qs Hiſpanorũ,aut Gallorũ,aut Thracum mille,aut duo
millia occidiſſet,nõ eũ hac cõſuetudine,q̃ increbuit,imperatorẽ appellaret Senatus? tot le-
gionibus cȩſis,tanta multitudine hoſtiũ interfecta(dico inquã hoſtium,q̃uis hoc iſti hoſtes
domeſtici nolint)clariſſimis ducibus ſupplicationis honorẽ tribuemus?Imperatorũ nomen
adimemus?Quãto em̃ honore,lȩtitia,gratulatione in hoc tẽplũ ingredi debẽt illi ipſi huius
Ouans. vrbis liberatores,cũ heſterno die ꝓpter eorũ res geſtas me ouantẽ & ꝓpe triũphantẽ popu
Triũphãs. lus Ro.in Capitoliũ domo tulerit?domũ inde reduxerit?Is demũ eſt mea quidem ſentẽtia iu
Triũphus iuſtus. ſtus triũphus,ac verus,cũ bene de Rep.meritis teſtimoniũ a cõſenſu ciuitatis daẽ.nã ſiue in
cõmuni gaudio populi Ro.vni gratulabanẽ,magnũ iudiciũ:ſiue gratias agebant,eo maius:
ſiue vtrũq;,nihil magnificẽtius excogitari põt.Tu igiẽ de te,dixerit qſpiã.& quidẽ inuitus.
ſed iniuriȩ dolore aio me p̃ter cõſuetudinẽ glorioſum.nõne ſatis eſt ab hominibus virtutis
ignaris gratiã bene merẽtibus nõ referri?etiã ne eos,q oẽs ſuas curas in Reip.ſalute defigũt?
Scitis.n.p hos dies creberrimũ fuiſſe ſermonẽ,me p Idus Quĩtiles,q dies hodie eſt,cũ faſcib9
deſcenſurũ.aliquẽ ne Imperatorẽ habituri erimus?crimẽ inuidia quæreẽ?Credo hoc in gla-
diatorem,aut latronẽ,aut Catilinã eſſe cõſultũ:nõ in eũ,q ne qd tale in Rep.fieri poſſit, effe
cerit.an vt ego q Catilinã hȩc moliẽtẽ ſuſtulerim,euerterim,afflixerim,ipſe extiterim repen
te Catilina?qb9 auſpiciis iſtos faſces augur acciperẽ? quaten9 haberẽ?cui traderẽ?q̃q̃ opinor
nec fuiſſe tã ſceleratũ,q hoc fingeret:nec tã furioſum,q crederet.Vnde igiẽ iſta ſuſpitio?vel
potius iſte ſermo?cũ,vt ſcitis,hoc triduo vel quatriduo triſtis a Mutina fama manaret, in-
flati lȩtitia atq; inſolẽtia ĩpii ciues vnũ ſe ĩ locũ,ad illã Curiã virib9 poti9 ſuis, q̃ Reip.ĩfelicẽ
cõgregabãt. ibi cũ cõſiliũ inirẽt de cȩde nr̃a:partirẽturq; inter ſe,q Capitoliũ, q oſtia,q Vr-
bis portas occuparẽt:ad me cõcurſum futurũ Ciuitatis putabãt.qđ,vt ĩuidia mea fieret, &
cũ vitȩ etiã p̃iculo,famã iſtã faſciũ diſſipauerũt,faſces ipſi ad me delaturi fuerũt. qđ cũ eſſet
q̃ſi mea volũtate factũ,tũ imper9 cõductorũ hoĩm,quaſi in Tyrãnũ parabaẽ.ex quo cȩdes eẽt
†q; veſtrũ oĩm cõſecuta.Quȩ res patefecit P.cõſcripti.†ſed ſuo tp̃e totius huius ſceleris fõs ape
rieẽ.Itaq; P.Apulei9 Tr.pl.meorũ oĩm cõſiliorũ p̃iculorumq; iã inde a conſulatu meo teſtis,
Conſcius cõſiliorum. conſcius,& adiutor,dolorem ferre non potuit.doloris mei concionem habuit maximam,po
pulo Romano vnum atq; idem ſentiente.In qua concione cum me pro ſumma noſtra con-
iunctione & familiaritate liberare ſuſpitione faſcium vellet,vna voce cuncta concio declara
uit,nihil eſſe a me vnq̃ de Rep.niſi optime cogitatum.Poſt hanc habitã concionem duabus

tribusve horis optatiſſimi nũcii & literę venerũt:vt idẽ dies nõ mõ me iniquiſſima inuidia
liberarit,ſed etiã celeberrima populi Ro.gratulatione auxerit.Hęc interpoſui P.C.nõ tã vt
pro me dixerim(male eñ mecũ ageret,ſi parum vobis eſſem ſine defenſione purgatus)q̃ vt
quoſdã nimis ieiuno animo,& anguſto monerẽ,id qđ ego ſemꝑ feciſſem,vti excellentiũ Ci- Ieiunus
uium virtutẽ imitatione dignã,nõ inuidia putarẽt.Magnus eſt in Rep.campus,vt ſapiẽter animus.
dicere ſolebat Craſſus,multis apertus curſus ad laudẽ.vtinã quidẽ illi principes viuerẽt,qui Magnus in
me poſt meũ cõſulatũ,cũ his ipſe cederẽ,principẽ nõ inuiti videbãt.hoc vero tẽpore in tan rep.cãpus
ta inopia cõſtantiũ,& fortiũ cõſulariũ,quo me dolore affici creditis?cum alios male ſentire, ad laudem.
alios nihil oĩno curare videã,alios parũ cõſtãter in ſuſcepta cauſa ꝑmanere,ſentẽtiãq; ſuam
nõ ſemꝑ vtilitate Reip.ſed cũ ſpe,tũ timore moderari.Q; ſi qs de cõtẽtione principatus la-
borat,q̃ nulla eſſe debet,ſtultiſſime facit,ſi vitiis cũ virtute cõtẽdit.vt .n.curſu curſus,ſic in
viris fortibus virtus virtute ſuperat.Tu ſi ego de Rep.optime ſentiã,vt me vincas,ipẽ ꝑſſi
me ſenties?aut ſi ad me bonorũ cõcurſum fieri videbis,ad te improbos inuitabis?nollẽ,pri-
mum Reip.cauſa,deinde etiã dignitatis tuę.ſed ſi principatus ageret,quẽ nunq̃ expetiui,qd
tandẽ mihi eſſet optatius?ego eñ malis ſentẽtiis vinci nõ poſſum,bonis forſitã poſſum,& li
benter.Hęc populũ Ro.videre,animaduertere,iudicare,quidã moleſte ferũt.poterat ne fieri,
vt nõ ꝑinde hoĩes quoq;,vt qſq; mereret,iudicarẽt?vt.n.de vniuerſo Senatu populus Ro.
veriſſime iudicat,nullis Reip.tẽporibus hũc ordinẽ fir miorẽ,atq; fortiorẽ fuiſſe:ſic de vno-
quoq; noſtrũ,& maxĩe q hoc loco ſentẽtias dicimꝰ,ſciſcitant oẽs,auent audire qd qſq; ſenſe
rit:ita de vnoquoq;,vt quęq; meritũ arbitrant,exiſtimãt.memoria tenẽt,me ante diẽ XIIII.
Cal.Ian.principẽ reuocãdę libertatis fuiſſe:me ex Cal.Ian.ad hanc horã vigilaſſe Reipublicę:
meã domũ,meaſq; aures dies & noctes oĩm ꝓceptis monitiſq; patuiſſe:meis literis,meis nũ-
ciis,meiſq; cohortationibus oẽs,q vbiq; eſſent,ad patrię pręſidiũ excitatos:meis ſententiis a
Cal.Ian.nũq̃ legatos ad Antoniũ:ſemper illũ hoſtẽ,ſemꝑ hoc bellũ:vt ego,q omni tẽpore ve
rę pacis auctor fuiſſem,huic eſſem nomini ꝑſtiferę pacis inimicus.Idẽ Ventidiũ,cũ alii tri-
bunum Pl.voluiſſent,nũ ego ſemꝑ hoſtẽ?In has ſentẽtias meas ſi cõſules deſignati diſceſſio-
nem facere voluiſſent,omnibus iſtis latronibus auctoritate ipſa Senatus iãpridẽ de manibꝰ
arma cecidiſſent.Sed qđ tũ nõ licuit P.conſcripti,id hoc tẽpore nõ ſolũ licet,verũ etiã neceſ
ſe eſt:eos,q re ſunt hoſtes,verbis notari:ſententiis noſtris hoſtes iudicari.Antea cũ hoſtem
aut bellũ nominaſſem,ſemel,& ſępius ſententiã meã de numero ſentẽtiarũ ſuſtulerũt.qđ in
hac cauſa iã fieri nõ poteſt.ex literis eñ C.Panſę,A.Hircii conſulũ,C.Cęſaris ꝓpretoris, de
honore diis immortalibus habẽdo ſentẽtias diximus.ſupplicationẽ modo q decreuit,idem Supplica-
imprudẽs hoſtes iudicauit.nũq̃ eñ in Ciuili bello ſupplicatio decreta eſt.decretam dico?ne tio.
victoris quidẽ literis poſtulata eſt.Ciuile bellũ Conſul Sylla geſſit.legionibus in vrbẽ addu-
ctis quos voluit expulit:quos potuit,occidit:ſupplicationis mẽtio nulla.graue bellũ Octauii
inſecutũ eſt,ſupplicatio Cinnę nulla victoris.Cinnę victoriã Imperator vltus eſt Sylla,nulla
ſupplicatio decreta a Senatu.ad te ipſum P.Seruiliũ miſit vllas Collega literas de illa calami
toſa pugna Pharſalię?nũ te de ſupplicatione voluit referre?ꝑfecto noluit.At miſit poſtea de
Alexandria,de Pharnace:Pharſalicę vero pugnę ne triũphũ quidẽ egit.eos eñ ciues pugna
illa ſuſtulerat,qbus nõ modo victoribꝰ,ſed etiã viuis,& incolumis,& florens ciuitas eſſe poſ
ſet.Qđ idẽ cõtigerat ſupioribꝰ bellis Ciuilibus.nã mihi Cõſuli ſupplicatio nullis armis ſum
ptis, nõ ob cędẽ hoſtiũ,ſed ob cõſeruationẽ ciuiũ,nouo,& inaudito genere decreta eſt.Quã
obrẽ aut ſupplicatio ob rẽp.pulcherrime geſtã poſtulãtibꝰ veſtris Imꝑatoribus publice dene
gãda ẽ:qđ ꝓter Gabiniũ cõtigit nemini:aut ſupplicatiõe decreta,hoſtes eos, de qbꝰ decerni
tis,iudicetis neceſſe ẽ.qđ ergo illi re,ego ẽt verbo,cũ ĩꝑatores eos appello. hoc ipſo noĩe q ẽt
deuicti ſũt, & eos q ſupſunt,hoſtes iudico,cũ victores appello Imꝑatores.Quõ.n.potiꝰ Pãſã
appellẽ? etſi habet honoris nomẽ ampliſſimi.quo Hirciũ?ẽ ille qdẽ cõſul:ſed alterũ nomẽ bñ
ficii ẽ populi Ro.alterũ virtutis atq; victorię. qd Cęſarẽ deorũ bñficio Reip.ꝓcreatũ,dubitẽ
ne appellare Imꝑatorẽ?q primꝰ Antonii ĩmanẽ & fœdã crudelitatẽ nõ ſolũ a iugulis nrĩs,ſed
ẽt a mẽbris, & viſceribꝰ auertit.Vniꝰ aũt diei quot & quãtę virtutes dii ĩmortales fuerũt?
Princeps.n.oĩm Pãſa ꝓlii faciẽdi,& cũ Antonio cõfligẽdi fuit,dignꝰ Imꝑator legiõe Martia,
digna legio Imꝑatore.cuiꝰ ſi acerrimũ ĩpetũ cohibere Pãſa potuiſſet,vno ꝓlio cõfecta res eẽt.
Sed cũ libertatis auida legio effrenatiꝰ ĩ aciẽ hoſtiũ irrupiſſet,ipeq; ĩ primis Pãſa pugnaret, Panſa vul-
duobꝰ ꝑiculoſis vulneribꝰ acceptis ſublatꝰ e ꝓlio Reip.vitã reſeruauit.Ego vero hũc nõ ſolũ neratus.

Imꝑatorē,ſed etiam clariſſimū Imperatorē iudico:q cū aut morte,aut victoria ſe ſatiſfactu
rum Reip.ſpopōdiſſet,alteꝝū fecit,alterius dii immortales omē auertāt.Quid dicā de Hir-
cio?q re audita e caſtris duas legiones eduxit īcredibili ſtudio atqꝫ virtute:Quartā illā,ꝗ re
licto Antonio ſe olim cū Martia legione cōiūxit:& Septimā,ꝗ cōſtituta ex veteranis docuit
hoc ꝑlio,militibꝰ his q Cęſaris beneficia ſeruaſſent,Senatꝰ Populiqꝫ Ro.charum nomē eſſe.
His viginti cohortibꝰ nullo equitatu Hirciꝰ ipſe aquilā Quartę legionis cū inferret,quā vlli
us pulchriorē ſpeciē Imꝑatoris accepimꝰ?cū tribus Antonii legionibꝰ eqtatuqꝫ cōflixit:ho
ſteſqꝫ nefarios,huic Ioui Maximo,cæteriſqꝫ deorū īmortaliū tēplis,vrbis tectis,libertati po
puli Ro.noſtrę vitę,ſanguiniqꝫ imminētes ꝓſtrauit, fudit,occidit:vt cū admodū paucis no-
cte tectus metu ꝑterritus princeps latronū,duxqꝫ fugerit. O ſolē ipſum beatiſſimum,qui an-
teꝗ ſe abderet,ſtratis cadaueribꝰ parricidarū,cū paucis fugientē vidit Antoniū.An vero qſ
ꝗ dubitabit appellare Cęſarē Imꝑatorē?ætas eiꝰ certe ab hac ſentētia neminē deterrebit:quā
doquidē virtute ſuꝑauit ætatē. Ac mihi ſemꝑ eo maiora beneficia Cęſaris viſa ſunt , quo
minus erāt ab ætate illa poſtulāda:cui cū Imꝑiū dabamus,eodē tēpore & ſpē eius nominis
deferebamus,qđ cū eſt ſecutꝰ auctoritatē noſtri decreti,rebus geſtis ſuis cōprobauit. Hic er
go adoleſcens maximi animi,vt veriſſime ſcribit Hircius,caſtra multarū legionū paucis co
hortibus tutatus eſt,ſecundūqꝫ pręliū fecit.Ita triū Imꝑatorū populi Ro.virtute , cōſilio,
Supplicationes.l.dierum.
felicitate,vno die locis pluribꝰ Reſp.eſt cōſeruata.Decerno igiť eorū triū noīe L.dierū ſup-
plicationes.quas vt honorificētiſſimis verbis ipſe cōſequi potero,cōplectar ipſa ſentētia. Eſt
autem fidei pietatiſqꝫ noſtrę,declarare fortiſſimis militibus,ꝗ memores ſimus,ꝗqꝫ grati.quā
obrem ꝓmiſſa noſtra,atqꝫ ea,ꝗ legionibus bello cōfecto tributuros nos ſpopōdimus,hodier
no Senatuſcōſulto renouāda cenſeo.æquū eſt eñ militū,taliū ꝓ̄ſertim,honorē coniūgi.Atqꝫ
vtinam P.C.ciuibus oībus ſoluere nobis ꝓ̄mia liceret.ꝗꝗ ea,ꝗ nos promiſimus,ſtudioſe , ꝗꝗ
multa,reddemus.ſed id qdē reſtat,vt ſpero,victoribꝰ,qbus Senatus fides ꝓ̄ſtať:quā cū diffi-
cillimo Reip.tēpore ſecuti ſunt,eos nūꝗ oportebit cōſilii ſui pœnitere.Sed facile eſt bene age
re cū his,a qbus etiā tacētibus flagitari videamur.illud admirabilius,& maius, maximeqꝫ ꝓ
prium Senatus ſapiētis eſt, grata eorū virtutē memoria ꝓſequi,q ꝓ patria vitā ꝓfuderunt.
Cęſorum honor.
Quorū de honore vtinā mihi plura in mētē venirēt.duo certe nō ꝓ̄teribo, ꝗ maxime occur
runt.quorū alterū ꝑtinet ad virorū fortiſſimorū gloriā ſempiternā.alterū ad leniēdū mœ
rorem,& luctū ꝓximorū.Placet igiť mihi P.C.legionis Martię militibus,& eis,q vna pugnā
tes occiderūt,monimētū fieri ꝗampliſſimū.magna atqꝫ incredibilia ſunt in Rēp. huiꝰ merita
legionis.hęc ſe prima latrocinio abrupit Antonii,hęc tenuit Albā,hęc ſe ad Cęſarē cōtulit,
hāc imitata Quarta legio parē virtutis gloriā cōſecuta ē.Quarta victrix deſiderat neminē:
O mors. &c.
ex Martia nonnulli in ipſa victoria cōciderunt.O fortunata mors,ꝗ naturæ debita,ꝓ patria
eſt potiſſimū reddita.Vos vero patrię natos iudico,quorū etiā nomē a Marte eſt:vt idē deꝰ
Mars fortiſſimū queqꝫ ī acie pignerari ſolet.
Vrbē hāc gētibus,vos huic vrbi genuiſſe videať.In fuga fœda mors,in victoria glorioſa.et
enim Mars ipſe ex acie fortiſſimū queqꝫ pignerari ſolet.Illi igiť impii,quos cecidiſtis,etiā ad
inferos pœnas parricidii luent.vos vero,q extremū ſpiritū in victoria effudiſtis, piorū eſtis
ſedē,& locū cōſecuti.Breuis autē vobis vita data eſt,at memoria bene reddite vitę ſempiter
Ad inferos
na.quæ ſi nō eſſet longior,ꝗ hęc vita,qs eſſet tā amēs q maximis laboribus & ꝑiculis ad ſum
mam laudē gloriāqꝫ cōtenderet?Actū igiť ꝓ̄clare vobiſcū fortiſſimi dū vixiſtis,nūc vero etiā
Reticētia.
ſanctiſſimi milites,ꝙ veſtra virtus nec obliuione eorū q ſunt,nec reticētia poſterorū inſepul
ta eſſe poterit,cū vobis immortale monimētū ſuis ꝑene manibus Senatꝰ populuſqꝫ Rom. ex
truxerit.Multi ſępe exercitꝰ Punicis,Gallicis,Italicis bellis clari,& magni fuerūt,nec tñ vllis
tale genus honoris tributū eſt.atqꝫ vtinā maiora poſſemꝰ,quandoqdē a vobis maxima acce-
pimus. Vos ab Vrbe furētē Antoniū auertiſtis,vos redire moliētē repuliſtis.Erit igiť extru
cta moles oꝑe magnifico,inciſęqꝫ literæ diuinæ virtutis teſtes ſempiternæ: nūꝗqꝫ de vobis,
eorū,q aut videbūt veſtrū monimētū,aut audiēt,gratiſſimus ſermo cōticeſcet.ita ꝓ mortali
cōditione vitæ,immortalitatē eſtis cōſecuti. Sed quoniā P.C.gloriæ munus optimis & for
Cōſolatio ꝓximorū.
tiſſimis Ciuibꝰ monimēti honore ꝑſoluiť,cōſolemur eorū ꝓximos:qbus optima eſt hęc qdē
cōſolatio parētibus,ꝙ tāta Reip.ꝑſidia genuerūt:liberis,ꝙ habebūt domeſtica exēpla virtu-
tis:cōiugibus,ꝙ his viris carebūt,quos laudare,ꝗ lugere ꝓ̄ſtabit:fratribꝰ,ꝙ in ſe,vt corpoꝝ,
ſic virtutū ſimilitudinē eſſe cōfidēt.Atqꝫ vtinā his oībus abſtergere fletū ſentētiis noſtris,cō
ſultiſqꝫ poſſemꝰ,vel aliqua talis his adhiberi publice poſſet oratio, qua deponerēt mœrorē,

luctũ:gauderẽtq; potius,cũm multa & varia impenderẽt hoĩbus genera mortis,id genus qđ
eſt pulcherrimũ,ſuis obtigiſſe,eoſq; nec inhumatos eſſe,nec deſertos:qđ tamẽ ipſum ꝓ pa-
tria nõ miſerãdũ putať:nec diſperſis buſtis humili ſepultura crematos:ſed cõtectos publicis
operibus,atq; muneribus,eaq; extructione,ꝙ ſit ad memoriã æternitatis ara virtutis.Quãob Ara virtu-tis.
rem quidẽ maximũ ſolatiũ erit ꝓpinquorũ,eodẽ monimẽto declarari & virtutẽ ſuorũ,& ęta
tem,& Senatus fidẽ,& crudeliſſimi memoriã belli.in quo niſi tãta militũ virtꝰ extitiſſet,par
ricidio M.Antonii nomẽ populi Ro.occidiſſet.Atq; etiã cẽſeo P.C.ꝙ p̃mia militibus promiſi
mus nos Rep.recuperata tributuros,ea viuis victoribuſq; cumulate,cũ tẽpus venerit, pſol-
uenda.qui autẽ ex his,q̃bus illa ꝓmiſſa ſunt,ꝓ patria occiderũt,eorũ parẽtibus,liberis,cõiu-
gibus,fratribus,tribuẽda cenſeo.Sed vt aliquãdo ſentẽtia cõplectar,ita cenſeo . Cũ C.Panſa
Conſ.Imp.initiũ cũ hoſtibus cõfligẽdi fecerit:quo prelio legio Martia admirabili, incredibi
liq; virtute libertatẽ populi Ro.defenderit:qđ idẽ legiones tyronũ fecerint: ipſeq; C.Panſa
Conſ.Imp.cũ inter media hoſtiũ tela verſareť,vulnera acceperit:cũq; A.Hircius Conſ. Imp.
p̃lio audito,& cognito,fortiſſimo,pſtãtiſſimoq; aĩo exercitũ caſtris eduxerit,ĩpetũq; ĩ M.An
toniũ,exercitũq; hoſtiũ fecerit,eiuſq; copias occiſiõe occiderit,ſuo exercitu ita incolumi,vt Occidere occiſione.
ne vnũ q̃dẽ militẽ deſiderauerit:cũq; C.Cęſar Imp.cõſilio diligẽtiaq; ſua caſtra feliciter defẽ
derit:copiaſq; hoſtiũ ꝙ ad caſtra acceſſerãt,pfligarit,occiderit:ob eas res Senatũ exiſtimare,
& iudicare,eorũ triũ Impatoꝝ virtute,ĩperio,cõſilio,grauitate,cõſtãtia,magnitudĩe aĩ,felici
tate, pplʾum Ro.fœdiſſima crudeliſſimaq; ſeruitute liberatũ:cũq; rẽp.vrbẽ,tẽpla deorũ ĩmor
taliũ,bona,fortunaſq; oĩm,liberoſq; cõſeruarint dimicatiõe,& ꝑiculo vitę ſuę:vt ob eas res
bene,fortiter,feliciterq; geſtas,C.Panſa,A.Hircius Conſſ. imperatores, alter ambove,aut ſi
aberint,M.Cornutus Pr.vrbanus ſupplicationes ꝑ dies L.ad oĩa puluinaria conſtituãt:cũq;
virtus legionũ digna clariſſimis imperatoribꝰ extiterit:Senatũ,ꝙ ſit antea pollicitꝰ legioni-
bus,exercitibuſq; noſtris,ea ſummo ſtudio Rep.recupata reſoluturũ:cũq; legio Martia prin Reſolutu-rus.
ceps cũ hoſtibus cõflixerit:atq; ita cũ maiore numero hoſtiũ cõtẽderit,cõplurimos cęderẽt,
caperẽt nõnullos:cũq; ſine vlla neceſſitate ꝓ patria vitã pfuderint:cumq; ſimili virtute reli
quarum legionũ milites ꝓ ſalute & libertate populi Ro.mortẽ oppetiuerint:Senatui place-
re,vt C.Pãſa,A.Hircius cõſules,imperatores,alter ambove,ſi his videať,his ꝙ ſanguinẽ ꝓ vi
ta,libertate,fortuniſq; populi Ro.ꝓ vrbe,tẽpliſq; deorũ immortaliũ pfudiſſent , monimẽtũ
ꝙampliſſimũ locandũ,faciẽdũq;,vrbẽ ad eã rẽ pecuniã dare,cõtribuere,ſoluere iubeãt,vt ex
tet ad memoriã poſteritatis ſempiternã,ad ſcelus crudeliſſimorũ hoſtiũ,militũq; diuinã vir
tutẽ:vtq;,ꝙ pręmia Senatus militibus ante cõſtituit,ea ſoluanť eorũ, qui hoc bello ꝓ patria
occiderunt,parẽtibus,liberis,coniugibus,fratribus:eaq; fratribus tribuanť,ꝙ militibus ipſis
tribui oporteret,ſi illi viciſſent,qui morte vicerunt. Deſideratur finis.

C.CRISPI SALLVSTII IN M.TVL.CICERONEM.

GRAuiter,& iniquo aĩo maledicta tua paterer M.Tulli,ſi te ſcirẽ iu
dicio magis,ꝙ morbo animi petulãtia iſta vti.ſed cũ in te neq; mo- Morbꝰ aĩ.
dum,neq; modeſtiã vllã animaduerto,reſpõdebo tibi,vt ſi quã vo-
luptatem maledicẽdo cepiſti,eã male audiẽdo amittas.Vbi queraŕ
quos implorẽ P.C.diripi Rẽp.atq; audaciſſimo cuiq; eſſe pſidię?apđ
populũ Romanũ?q ita largitionibus corruptus eſt,vt ſeſe,ac fortu
nas ſuas venales habeat.an apud vos Patres cõſcripti?quorũ aucto
ritas turpiſſimo cuiq; & ſceleratiſſimo ludibrio eſt:vbi M.Tulliꝰ le
ges,iudicia,Populi Ro.defẽdit:atq; ĩ hoc ordĩe ita moderať,q̃ſi vnꝰ
reliquꝰ ex familia viri clariſſimi Scipiõis Aphricani,ac nõ †repetitiꝰ, †reptitius.
accitꝰ,& paulo añ ĩſitꝰ huic vrbi ciuis.An vero M.Tulli facta ac dicta tua obſcura ſũt?an nõ
ita a pueritia vixiſti,vt nihil flagitioſũ corpori tuo putares,qđ alteri collibuiſſet? An ſcilicet
iſtã ĩmoderatã eloq̃ntiã apđ M.Piſonẽ ñ pudicitię iactura pdidiciſti?Itaq; minime mirãdũ ẽ,
ſi eã flagitioſe vẽditas,quã turpiſſime paſti.Verũ vt opinor ſplẽdor domeſticus tibi aĩos tol
lit.vxor ſacrilega,ac piuriis delibuta:filia matris pellex,tibi iucũdior atq; obſequẽtior, ꝙ pa
rẽti par ẽ.domũ ipam tuã vi,& rapinis funeſtã tibi ac tuis cõparaſti.videlicet vt nos cõmonẽ
facias,ꝙ cõuerſa ſit Reſp.cũ in ea domo habitares hõ flagitioſiſſime,ꝙ P.Craſſi viri cõſularis
fuit.Atq; cũ hęc ita ſint,tñ ſe Cicero dicit in cõcilio deoꝝ ĩmortaliũ fuiſſe:ĩde miſſum huic